

Typografie - Sazba

Literatura a další zdroje k tématu Typografie

**Aktualizovaný typografický manuál
Vladimír Beran & kolektiv**

*V roce 2000 vydala grafická a reklamní agentura
Kafka design
Druhé vydání*

<http://www.typomil.com/>

Mezislovní mezera ovlivňuje

- celkový vzhled dokumentu
- rozsah sazby
- zabarvení sazby
- čitelnost dokumentu

Základní mezislovní mezera je třetina čtverčíku
(třetina výšky kuželky)

Nedělitelná mezera – nonbreaking space

Nezbytná pro odstranění

předložek **k o s u v z K O S U V Z**

spojek **a i A I**

z konce řádků

ctrl+shift+space (mezerník) v MS Office

ctrl+space (mezerník) v OpenOffice.org

Použitím nedělitelné
mezery odstraníme z
konců řádků spojky a
neslabičné předložky.

Použitím nedělitelné
mezery odstraníme
z konců řádků spojky
a neslabičné předložky.

Vyplňování řádků

prostrkání – změna vzdálenosti mezi jednotlivými znaky

rozpálení – zvětšení velikosti mezer mezi znaky

stažení – zmenšení velikosti mezer mezi znaky

Kerning (výběrové prostrkání) je stažení nebo naopak rozpálení konkrétních kombinací znaků tzv. kerningových párů, především při sazbě titulků VERZÁLKAMI

Řádkový proklad

zvětšování či zmenšování mezer mezi řádky

Řádkování

nepřesné označení řádkového prokladu v kancelářské praxi

Kompaktní sazba

sazba bez prokladu (např.: 8/8)

u inzerátů, telefonních seznamů atd. (krátké řádky)

Kompresní sazba

sazba s minusovým řádkovým prokladem (např.: 8/7)

riziko dotýkání či překryvu horní a dolních dotahů

Stránkový rejstřík

jinak také sazba na volný rejstřík, je sazba při níž se kryje první a poslední řádek u oboustranně potištěné stránky kontrolou v průhledu a také u dvou protilehlých stránek či při vícesloupcové sazbě.

Řádkový rejstřík

jinak také sazba na pevný rejstřík, je sazba při níž se kryjí všechny textové řádky na stránce jak v průhledu u oboustranně potištěných stránek tak u protilehlých stránek či při vícesloupcové sazbě

Jak už samotné jméno města nezakrytě naznačuje, byla Alexandrie dílem Alexandra Velikého. Tento makedonský král, který podnikl skvělé tažení, během něhož svrhl perskou říši, založil během své anabáze mnoho měst. Většina z nich nesla jméno svého zakladatele, ale jediné egyptská Alexandrie se proslavila navěky.

Alexandr město založil po svých vítězstvích v bitvách u Grániku a Issu, v době, kdy dobýval Malou Asii a Egypt. Ten se makedonskému králi podrobil dobrovolně, navíc si ho získal uznáním jeho božství; vztahy mezi králem a podmaněnou zemí tedy byly velmi dobré. Snad i proto Alexandr vydal roku 332 před n. l. příkaz k vybudování skvělého města na místě rybářské osady Rákotis, které psal v Odysseji už Homér a která vznikla asi ve 13. století před n. l. Lokalita byla vybrána skvěle. Ležela na mírném svahu mezi jezerem Maerótis a Středozemním mořem, nedaleko odtud směrem na východ ústilo do moře kanópské rameno Nilu, na západě chránila město poušť. Naproti budoucímu městu ležel mořský ostrov Faros.

Alexandr pochopitelně neměl před rozhodujícím střetem s vojsky Dareia III. čas, aby na stavbu celého velkého města dohlížel sám, nicméně vybral velmi kvalitního architekta Deinokrata z Rhodu vybaveného patřičnými prostředky, aby vybudoval město hodné Alexandrova jména. A Deinokrat se rozhodně činil. Základní kámen Alexandrie byl položen 7. dubna 331 před n. l. - Alexandr za svého života nikdy neviděl stát žádnou budovu svého města, kam se vrátil až po smrti.

Brzy na vyznačeném místě vyrostlo velkolepé město, jehož pravoúhlé ulice byly situovány do oválu. Hlavními komunikačními tepnami byla Kanópská třída ve směru západ

východ a Třída těla, vedoucí směrem sever - jih. Na jejich křižovatce se mělo nacházet mauzoleum Alexandra Velikého, jehož tělo do Egypta přivezl Ptolemaios I., zřejmě nejschopnější nástupce makedonského krále a perského krále králů. Alexandrie pak největší rozkvět zažila za jeho nástupců, Ptolemaia II. a III. Za jejich vlády vznikla většina nejskvělejších staveb

Strabón o městě píše mimo jiné toto: "Celé město je rozděleno ulicemi, tak širokými, aby jimi mohly projíždět povozy a koně, a v pravém úhlu se zde protínají dvě velice široké třídy, jež měří určitě víc než 30 metrů na šířku. Ve městě jsou nádherná veřejná prostranství a budovy a královské paláce zaujímají čtvrtinu, možná i třetinu celé rozlohy města. Každý král, stejně jako připojoval ozdoby na veřejné budovy, si také postavil vlastní palác, který připojil k ostatním. Všechny jsou spojeny s přístavem, dokonce i ty za přístavní zdí. Součástí palácového komplexu je Séma, místo, kde se nalézá hrobka a hrobky ostatních králů... Krátce, město je plně zasvěcených míst a svatyň. Gymnasion je v jedné z nejnádhernějších budov, která má kolonádu 175 metrů dlouhou. Uprostřed města jsou soudy a všem přístupné háje. Je tu také Paneion, umělý kónický kopec, po němž vede nahoru spirálovité schodiště. Odtud je vidět na celé toto nádherné, dole se rozprostírající město."

Vysvětleme, že zmíněný palácový komplex se nazýval Brúcheion a podle současných zjištění měl na délku měřit asi jednu míli. Nebyl to však zdaleka jediný div, který se v Alexandrii nacházel. Séma byla považována za nejskvělejší mauzoleum doby, přesahující svoji krásou slavnější mauzoleum v Halikarnassu. Maják na ostrově Faros, je den ze sedmi "oficiálních" divů světa, je na Antice popsán

Odstavec je základní významová, ale i formátovací jednotka sázené textu.

Z formátovacího hlediska je to skupina vět či slov ukončených odstavcovou značkou. ¶

Východový řádek je neúplný řádek na konci odstavce.

Platí pro něj:

1. musí být vždy delší než odstavcová zarážka
2. musí být alespoň o jeden čtverčík kratší než plný řádek

Odstavcová zarážka je odsazení prvního řádku odstavce

- obvykle jeden až dva čtverčíky
- musí být stejná v celé sazbě

Zarovnaný text - zarovnání textu do bloku

- nejčastěji používaná grafická úprava
- odstavce mají zarovnaný pravý i levý okraj
- používá se dělení slov
- všechny řádky jsou tedy stejně dlouhé, avšak šířka mezislovních mezer je stejná vždy jen na jednom řádku
- čím více mezer na řádku, tím více se jejich velikost blíží základní mezislovní mezeře (třetině čtverčíku)
- zarovnaný text není vhodný pro krátké řádky, které mají méně než 25 znaků na řádku

Nezarovnaný text

- řádky mají rozdílnou délku, ale rovnoměrné mezislovní mezery
- časté použití v sloupcové sazbě
- je možno sázet bez dělení slov